

STEUNMAATREGELEN VAN DE STATEN

C 41/96 (ex NN 182/95)

Nederland

(97/C 112/03)

(Voor de EER relevante tekst)

*(Artikelen 92 tot en met 94 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap)***Bekendmaking van de Commissie overeenkomstig artikel 93, lid 2, van het EG-Verdrag aan de overige lidstaten en andere belanghebbenden betreffende steun die de Nederlandse regering verleend heeft voor de bouw van een waterstofperoxydefabriek te Delfzijl**

Bij onderstaand schrijven heeft de Commissie de Nederlandse regering in kennis gesteld van haar besluit de procedure van artikel 93, lid 2, in te leiden.

„Ingevolge een klacht is de Commissie geattendeerd op de bouw van de waterstofperoxydefabriek te Delfzijl. De klager is erover verontrust dat uw autoriteiten de bouw van deze fabriek subsidiëren ondanks de structurele productieovercapaciteit welke sinds jaren de Europese markt kenmerkt.

Bij schrijven van 21 februari 1995, 24 april 1995 en 24 augustus 1995 heeft de Commissie uw autoriteiten om een aantal inlichtingen verzocht. De antwoorden daarop zijn respectievelijk op 20 maart 1995, 24 juli 1995 en 15 september 1995 ingekomen.

Op 19 september 1995 is te Brussel een bijeenkomst gehouden tussen de diensten van de Commissie en vertegenwoordigers van de bevoegde autoriteiten met betrekking tot deze steunmaatregelen. Ingevolge de op deze bijeenkomst ingewonnen inlichtingen is de steun op 21 november 1995 onder nr. NN 182/95 ingeschreven in het register van de niet-aangemelde steunmaatregelen.

Andere inlichtingen van uw autoriteiten hebben de Commissie bereikt bij schrijven van 9 januari 1996 en 18 april 1996. Voorts heeft de klager op 19 maart 1996 aanvullende gegevens medegedeeld betreffende de toestand van de waterstofperoxydemarkt.

Op 5 november 1993 diende FMC Industrial Chemicals (Netherlands) BV (hierna FMC), een dochteronderneming van het Amerikaanse FMC Corp., bij uw autoriteiten een verzoek om subsidies in met het oog op de bouw van een fabriek voor de productie van waterstofperoxyde te Delfzijl.

Het oorspronkelijke project behelsde een investering in gebouwen en vaste installaties ten bedrage van [...] mil-

joen HFL voor de bouw van een fabriek die werkgelegenheid zou bieden aan een honderdtal personen en een jaarlijkse productiecapaciteit van 25 000 ton zou hebben. De productie zou worden opgestart eind 1995 en is bestemd voor Noord-Europa.

Het FMC-project werd van bijzonder belang geacht voor de economische ontwikkeling van de provincie Groningen en in het bijzonder van de stad Delfzijl gezien de moeilijke situatie van de lokale economie en het feit dat het de eerste vestiging van een belangrijke onderneming in de regio betreft sinds 1986. Volgens de Nederlandse autoriteiten komt daarbij nog dat de vestiging van FMC belangrijke gevolgen zou hebben aangezien de grondstoffenbevoorrading van de FMC-fabriek zou bijdragen aan de expansie van chemiebedrijven welke reeds te Delfzijl zijn gevestigd en de voordelen van deze vestiging niet uitsluitend zouden zijn beperkt tot de chemie-sector.

Derhalve zijn uw autoriteiten ingegaan op het verzoek van de onderneming en hebben zij op 15 maart 1994 een subsidie van 25 % van de in aanmerking komende kosten toegekend met een plafond van [...] miljoen HFL.

De steun zou worden uitgekeerd krachtens de regeling „Besluit subsidies regionale Investeringsprojecten” (IPR), welke door de Commissie op 27 december 1990 is goedgekeurd (steunmaatregel van de staten N 514/90 — Nederland).

Tijdens de onderhandelingen betreffende de eventuele vestiging van de fabriek heeft FMC aangegeven dat zij voornemens was een grotere fabriek te bouwen dan aanvankelijk gepland.

De uitbreiding van het project moest de capaciteit van de fabriek opdrijven tot 35 000 ton per jaar. FMC raamde de bijkomende investeringen op [...] miljoen HFL. Deze verhoging van de productiecapaciteit diende onmiddellijk na de oorspronkelijke investering van FMC te Delfzijl te

worden uitgevoerd en maakt aldus een integrerend deel uit van het investeringsproject.

Destijds waren de voornemens van FMC nog niet voldoende ten uitvoer gelegd om een definitief besluit ten aanzien van deze verhoging te kunnen nemen. In de op 15 maart 1994 aan FMC toegezegde subsidie was derhalve voorzien dat bij de verwezenlijking van het belangrijkste project de bijkomende investeringen voor een maximumbedrag van [...] miljoen HFL konden worden meegerekend in de grondslag van de berekening van de subsidie welke destijds hoogstens 28,75 miljoen HFL bedroeg. Gezien de onzekerheid van de bijkomende investeringen was de subsidiebelofte echter in eerste instantie beperkt tot het oorspronkelijke project van [...] miljoen HFL. Vervolgens heeft FMC laten weten dat zij definitief gekozen had voor het duurdere project.

Naast de rechtstreekse subsidie hebben de Nederlandse autoriteiten in het kader van het project op twee andere wijzen steun verleend, a) door de toekenning van een gesubsidieerde lening en b) door de verkoop aan FMC van het terrein waarop de onderneming haar installaties heeft gebouwd.

a) De lening

Het betreft een lening welke is toegekend door de NOM (NV Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij) een overheidsorganisatie die deelneemt in risicoprojecten welke belangrijk zijn voor de economische ontwikkeling van de regio.

Volgens uw autoriteiten had FMC een lening tegen een rentevoet van 4,78 % kunnen krijgen bij een niet-Nederlandse bank en tegen 6-7 % bij een Nederlandse bank. Om aan het project te kunnen deelnemen moest de NOM derhalve concurrentiële voorwaarden bieden maar haar statuten verbieden de toekenning van bankkredieten.

De NOM heeft tenslotte besloten een achtergestelde lening van 12,5 miljoen HFL toe te kennen tegen een rente van [...] %. De lening, waaraan een aflossingsvrije periode van [...] jaar is gekoppeld, moet binnen [...] jaar zijn terugbetaald. De NOM heeft volgens uw autoriteiten tevens rekening gehouden met commerciële overwegingen aangezien de door de NOM aan FMC toegekende financiële middelen afkomstig zijn van een depositorekening [...].

b) De verkoop van het terrein

Het terrein dat door FMC te Delfzijl is gekocht heeft een oppervlakte van ongeveer 10,5 ha. De prijs ervan bedroeg [...] HFL per m². Deze zeer lage prijs is te wijten aan het feit dat de waarde van het terrein in de loop der jaren zou zijn afgebrokkeld bij gebrek aan ondernemers die zich op een industrieterrein te Delfzijl wensden te vestigen.

In 1988 werd bij de financiële herstructurering van het havenschap Delfzijl besloten het terrein toe te wijzen voor het storten van slib. Gezien dit gebruik heeft de gemeente het betrokken terrein de waarde nul toegekend met betrekking tot de onroerend zaakbelasting en daarover geen enkele belasting geïnd. Aangezien sinds lang geen gegadigde meer was komen opdagen, oordeelde de beheerder van het terrein tenslotte dat het voor hem interessanter was zich ervan te ontdoen tegen de door FMC voorgestelde prijs (november 1993) dan het te houden en te onderhouden.

Wat het gebruik van het terrein voor industriële doeleinden betreft, was de Dienst Domeinen van het Ministerie van Financiën later van mening (april 1994) dat de bepalingen betreffende de terugkoop van terreinen welke zijn vastgesteld in de overeenkomst betreffende de financiële herstructurering van het havenschap Delfzijl (hierna de overeenkomst) moesten worden toegepast indien het terrein werd overgedragen aan FMC.

In het kader van deze bepalingen heeft de Staat de waarde van het terrein doen taxeren. De Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken die deze taxatie heeft verricht heeft de prijs vastgesteld op [...] HFL per m².

Waterstofperoxyde is een fundamenteel onstabiel product. Om veiligheidsredenen vindt men het product op de markt in oplossingen waarvan de concentratie schommelt tussen 30 % en 50 %. Om die reden is het vaak oninteressant om het product te vervoeren over lange afstand.

Het productieproces is technologisch geavanceerd en wereldwijd zijn slechts een twaalftal ondernemingen in staat het product te produceren.

Het product wordt voornamelijk gebruikt als een substituuut van chloor bij het bleken van papier omdat het minder vervuילend is. Waterstofperoxyde wordt voorts veel gebruikt bij de productie van detergents.

De respectievelijke beschrijvingen van deze markt door de klager en door uw autoriteiten zijn tegenstrijdig.

Volgens de klager bestond er ongetwijfeld overcapaciteit in West-Europa in 1994, het jaar waarin de steun is toegezegd. Hij geeft aan dat deze overcapaciteit volgens het onderstaande schema langzaam zou verdwijnen na 2000:

	(in 1 000 t)			
	1994	1995	1998	2000
Capaciteit (1)	820	900	940	960
Vraag	600	670	740	820

(1) Bron: de klager, gegevens uit vakbladen.

Volgens uw autoriteiten daarentegen is de toestand helemaal anders: de waterstofperoxydemarkt is nog niet verzadigd en kent een gestage verdere ontwikkeling. In de periode 1986-1995 kende de waterstofperoxydevraag een in volume uitgedrukte jaarlijkse groei van ongeveer 8 %.

Deze groei zou in de komende jaren worden voortgezet, hetgeen blijkt uit de grafieken en de cijfers inzake de capaciteiten van de voornaamste producenten in West-Europa waarvan uw autoriteiten inzage hebben gehad:

(in 1 000 t)

	1994	1995	1996	1997	1998
Vraag (1)	647	725	784	851	924
Capaciteit	846	885	920	1 040	1 040
90 % van de capaciteit	761	797	828	936	936

(1) Bron: CEFIC, ramingen voor 1995 e.v.

(in 1 000 t)

	1994	1995	1996	2000
Vraag (1)	644	685	728	927
Capaciteit	725	820	905	970
90 % van de capaciteit	652	738	815	873

(1) Bron: Chemsystem, 1996. Studie ten behoeve van de Nederlandse regering.

Aangezien om technische redenen slechts duurzaam kan worden geproduceerd tegen 90 % van de productiecapaciteit, moet dit percentage als grondslag worden gebruikt voor de vergelijking met de vraag. Volgens de door uw regering verstrekte gegevens wordt het evenwicht tussen vraag en aanbod bereikt voor 2000. Indien men evenwel de gegevens van de klager onderzoekt en daarbij rekening houdt met deze marge van 10 %, zou in 2000 nog sprake zijn van een overcapaciteit van ongeveer 5 %.

FMC zou definitief besloten hebben de uitbreiding van haar productiecapaciteit te Delfzijl snel voort te zetten wegens de toenemende vraag naar waterstofperoxyde.

FMC zou geen alleenstaand geval zijn aangezien verschillende Europese waterstofperoxydeproducenten momenteel investeren in de uitbreiding van hun eigen productiecapaciteiten of voornemens zijn dit te doen als men de gegevens van de sector welke door de Nederlandse autoriteiten zijn medegedeeld, mag geloven. Volgens uw autoriteiten zou aldus bewezen zijn dat er geen sprake is van overcapaciteit. De grote ondernemingen welke op deze markten werkzaam zijn, zouden immers geen belangrijke investeringen verrichten in een verzadigde markt.

Volgens andere gegevens waarover de Commissie beschikt, bedroeg de totale productiecapaciteit van acht van de twaalf lidstaten in 1994, het laatste jaar waarover gegevens beschikbaar zijn, 560 000 ton terwijl de daadwerkelijke productie 363 500 ton bedroeg, hetgeen een bezettingsgraad oplevert van 65 %, veel lager dan de cijfers van de twee onderzoeken welke door de Nederlandse autoriteiten zijn verstrekt. Ter vergelijking: het verbruik in dezelfde acht lidstaten bedroeg 439 000 ton (1).

De ingebruikname van de installatie van FMC te Delfzijl drijft de Nederlandse productiecapaciteit op van 20 000 ton per jaar tot 55 000 ton. Bovendien werd 30 tot 40 % van de Europese waterstofperoxydeproductie in 1994 in het intracommunautaire verkeer (volgens gegevens uit verschillende bronnen) gebracht. Het aandeel van Nederland schommelt tussen 10 en 15 % van dit totaal.

Conform het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen in de affaire Italgrani (2), moet de Commissie, in het geval van nieuwe steungevallen in het kader van een reeds door de Commissie goedgekeurd programma, uitsluitend de naleving van de bepalingen van het bedoelde programma nagaan. Indien deze voorwaarden gerespecteerd zijn behoeft de beoordeling van de verenigbaarheid van de steungevallen niet plaats te hebben. Daarentegen, in het geval dat de Commissie constateert dat de voorwaarden en condities van het programma in kwestie niet worden gerespecteerd, dient zij tot een diepgaande beoordeling van de verenigbaarheid van de steungevallen over te gaan.

Na een voorafgaande beoordeling van het steungeval in kwestie, oordeelt de Commissie, vanwege te noemen redenen, dat de voorwaarden van het „Besluit subsidies regionale Investeringsprojecten” (Steungeval N 514/90 — Nederland) niet nageleefd zijn in het onderhavige geval. Derhalve dient een diepgaande beoordeling te worden uitgevoerd.

De Commissie betreurt dat uw regering deze maatregelen niet tijdig heeft aangemeld opdat zij zich overeenkomstig de bepalingen van artikel 93, lid 3, van het EG-Verdrag daarover zou kunnen uitspreken. De betrokken maatregelen zijn onrechtmatig omdat zij door uw autoriteiten ten uitvoer zijn gelegd voordat de Commissie zich erover heeft kunnen uitspreken.

Volgens uw autoriteiten zou er een misverstand bestaan over de maximale intensiteit van de steun waarin is voorzien in de regeling. „Besluit subsidies regionale Investeringsprojecten” die door de Commissie op 27 december 1990 is goedgekeurd (steunmaatregel van de staten N 514/90 — Nederland).

De betrokken regeling biedt de mogelijkheid steun toe te kennen met een intensiteit van hoogstens 20 % van het bedrag van de in aanmerking komende kosten tot een maximum van 18 miljoen HFL. Dit voor de zogenaamd normale gevallen.

(1) Bron: SOFRES Raad 1995.

(2) Arrest van 30 juni 1992, zaak C 47/91, Italië/Commissie, bundel 1992, I-4145.

Voor de belangrijke gevallen, waarin het in de regeling vastgestelde plafond van 18 miljoen HFL van de in aanmerking komende kosten wordt overschreden, kan de bevoegde minister het toegestane steunbedrag (20 % van 18 miljoen HFL) overschrijden. Uw autoriteiten zijn van mening dat de minister een hogere subsidie kon toekennen zowel wat het steunbedrag als de intensiteit ervan betreft. Derhalve zijn de bevoegde autoriteiten van mening dat de toekenning van een subsidie van 20 % netto ten faveure van FMC in overeenstemming was met de genoemde regeling. De daadwerkelijk toegekende subsidie bedraagt 25 % bruto (18,2 % netto).

De Commissie kan met deze uitlegging niet instemmen omdat in de regeling niet bepaald is dat de intensiteit kan worden overschreden in de zogenaamd belangrijke gevallen. Overigens is in de beschikking betreffende de steunmaatregel van de staten N 514/90-Nederland gesteld dat de maximumintensiteit 20 % bruto bedraagt. Uw regering heeft deze beschikking nooit bestreden.

Volgens de beschikbare gegevens zou FMC het enige geval zijn waarin de toegestane steunintensiteiten zijn overschreden.

Ten aanzien van het optreden van de Nederlandse autoriteiten lijken er geen problemen te bestaan inzake de aard van de subsidie en de gesubsidieerde lening: het betreft steunmaatregelen. Ten aanzien van de subsidie roepen uw autoriteiten de toepassing van een door de Commissie goedgekeurde steunregeling in en de lening is door een overheidsorganisatie toegekend tegen een voorkeurstarief.

Het steunelement in de lening heeft een bruto-intensiteit van 1,5 % rekening houdend met de kenmerken van de lening en van de referentierentevoet welke gebruikt werd bij de berekening van regionale steun in 1994, meer bepaald 6,27 %. In dit opzicht dient te worden opgemerkt dat deze referentierentevoet binnen de bandbreedte blijft van hetgeen FMC volgens uw autoriteiten kon krijgen bij een Nederlandse bank: tussen 6 en 7 %.

Wat de verkoopprijs van de gronden betreft, is de Commissie in het algemeen van mening dat de waarde van een door de overheid te koop aangeboden terrein nauwkeuriger kan worden vastgesteld via een procedure van een openbaar bod zonder beperkende voorwaarden. Bij een dergelijke procedure kunnen de gegadigden immers aanbiedingen indienen waaruit de beste wordt gekozen. Deze procedure bewijst voorts dat de verkoper zich heeft ingespannen om de beste marktvoorwaarden te vinden (¹).

(¹) Zie in dit opzicht de beschikking van de Commissie van 13 oktober 1993, Publikatieblad nr. C 21 van 25 januari 1994 (zaak Fresenius).

Ingeval de betrokken autoriteiten geen beroep doen op deze procedure, is de Commissie van oordeel dat de marktprijs van een terrein dient te worden vastgesteld door onafhankelijke deskundigen die gebruik maken van terzake algemeen aanvaarde methodes, welke meer bepaald gebaseerd zijn op de recente verkopen van vergelijkbare gronden.

In deze zaak zijn uw autoriteiten van mening dat de beheerder een goede zaak heeft gedaan aangezien de verkoopwaarde van het terrein quasi nul was omdat de laatste jaren (sinds 1986) geen enkel industrieterrein is verkocht in de regio Delfzijl. Wegens het gebrek aan kopers zijn de lasten welke betrekking hebben op investeringen in terreinen zo hoog geworden dat de beheerder op grond van kosten/baten-overwegingen heeft besloten zich te ontdoen van het terrein voor een bescheiden bedrag.

Volgens de gegevens waarover de Commissie beschikt, is in de overeenkomst van 1988 betreffende de financiële herstructurering van het havenschap Delfzijl bepaald dat het havenschap te Delfzijl beschikt over terreinen met een oppervlakte van ongeveer 100 ha welke uitsluitend kunnen worden bestemd voor het storten van slib. Indien het havenschap een gedeelte van die terreinen gebruikt voor andere doeleinden dan het storten van slib, zijn de terugkoopbepalingen (artikel V.2.2.g van de bedoelde overeenkomst) van toepassing en dient gezocht te worden naar andere terreinen welke voor het storten van slib kunnen worden gebruikt.

Volgens de bedoelde terugkoopbepalingen kan het havenschap de gronden van de staat terugkopen die het aan de staat heeft overgedragen, tegen een prijs die overeenstemt met de verkoopwaarde. Deze waarde moet worden berekend op grond van het advies van de Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken (naar verluidt een onafhankelijke organisatie te Rotterdam) van juli 1987, die de totale waarde van deze terreinen medio 1987 op 100 000-150 000 HFL/ha heeft geraamd zonder rekening te houden met de bestaande of te bouwen infrastructuur. Indien het havenschap een terrein wil terugkopen, dient de staat ter informatie een taxatie van het terrein te vragen.

De Dienst Domeinen van het Ministerie van Financiën heeft het terrein in maart 1994 laten taxeren door de Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken die, rekening houdend met de ligging van het terrein (langs een spoorweg en niet bij het water) en met het feit dat het terrein voor een zeer gering bedrag aan FMC zou worden overgedragen, de verkoopwaarde ervan heeft geraamd op [...] HFL/m². Het ministerie heeft ingestemd met deze taxatie waarin ermee rekening is gehouden dat het terrein nu is opgehoogd en als industrieterrein kan worden gebruikt aangezien de beheerder het terrein bouwrijp heeft gemaakt.

Uit het bovenstaande kan worden afgeleid dat het havenschap voor het terrein [...] HFL/m² heeft betaald aan de Nederlandse staat en het heeft doorverkocht aan FMC voor [...] HFL/m². In de huidige stand van zaken kan

de Commissie de prijs van [...] HFL/m² als de verkoopwaarde van het betrokken terrein beschouwen. Het is evenwel niet duidelijk of de verplichting waarin in de overeenkomst is voorzien en derhalve de kosten voor het havenschap om een alternatief terrein voor het storten van slib te zoeken, in de raming van de prijs zijn inbegrepen.

In elk geval lijkt dat de verkoop van het terrein van 10,5 ha aan FMC een steun van minstens [...] HFL/m², dit wil zeggen 945 000 HFL bevat.

Uw autoriteiten voeren aan dat de waarde van het terrein in de loop der jaren gestaag is afgebrokkeld bij gebrek aan kopers. De Commissie heeft dit soort argumentatie in het verleden reeds aanvaard (steunmaatregel van de staten C 36/92, PB nr. C 21 van 25 januari 1994, zaak „Fresenius”, blz. 4). In die zaak was de Commissie van oordeel dat hoewel de betaalde prijs 10 % onder de door de deskundigen geraamde marktwaarde lag, de betrokken gemeente het terrein gedurende meerdere jaren rechtstreeks of via tussenpersonen te koop had aangeboden zonder een koper te vinden. De Commissie besloot dat deze inspanningen om het terrein te verkopen sterk leken op de procedure van een openbaar bod zonder beperkende voorwaarden en dat de betaalde prijs derhalve overeenstemde met de marktwaarde.

In deze zaak wordt weliswaar beweerde dat geen enkele koper zich heeft aangediend maar geen enkele aanwijzing bestaat dat het terrein gedurende een lange periode te koop is aangeboden. Bovendien blijkt de depreciatie van het terrein niet te wijten te zijn aan het gebrek aan gegadigden maar aan het gebruik waarvoor het de laatste jaren was bestemd. Dezelfde deskundigen hadden de waarde van het terrein in 1987 op 10-15 HFL/m² geraamd vóór het als stortplaats voor slib werd aangewezen. De huidige waardebepaling voor een industrieel gebruik stemt overeen met de vorige. De Commissie zou eventueel kunnen aanvaarden dat de waarde van het terrein tussen 1987 en 1994 is gedaald van 15 HFL tot 10 HFL per m².

Op zijn minst dienen de Nederlandse autoriteiten dus aan te tonen dat zij hebben gepoogd het terrein te verkopen door een actieve inspanning gedurende een redelijke periode.

Wat de grond van de zaak betreft, is de beoordeling van het dossier afhankelijk van twee hoofdelementen, meer bepaald de toestand op de waterstofperoxydemarkt en de mogelijkheid voor de Commissie om verder te gaan de grenzen van de steun die zijn vastgesteld in de hogergevoemde regionale regeling zonder deze uit te hollen.

Wat de marktsituatie betreft, zijn twee stellingen aan de Commissie voorgelegd. Volgens de ene zou de overcapaciteit van de sector snel verdwijnen, volgens de andere

zou de overcapaciteit nog geruime tijd aanhouden gezien de ontwikkeling van de vraag en de voorziene installatie van nieuwe productiecapaciteit.

Op dit moment, is er slechts één element waarover de drie bronnen welke door uw regering en door de klager zijn geciteerd, het eens zijn: in 1994, het tijdstip waarop de bevoegde autoriteiten de steun hebben toegezegd, was er overcapaciteit op de waterstofperoxydemarkt in West-Europa en in de Gemeenschap. Naar het voorkomt, kon op dat tijdstip eveneens worden voorzien dat deze toestand tot ongeveer 2000 zou aanhouden, dit wil zeggen gedurende zes jaar vanaf de toezegging van de steun en vijf jaar vanaf het opstarten van de productie van FMC te Delfzijl.

Wanneer de vraag niet in staat is om de gehele productie op te nemen, houdt het toekennen van steun aan ondernemingen in een sector die gekenmerkt is door een scherpe concurrentie tussen een klein aantal grote ondernemingen, het gevaar in dat de mededinging wordt vervalst op een wijze die onhoudbaar is voor de concurrenten die geen steun ontvangen. De verbetering van de concurrentiepositie van de steunontvangende onderneming kan geacht worden des te meer gevolgen te hebben daar het aantal ondernemingen op de markt beperkt is omdat de omvang van de nieuwe installaties noodgedwongen aanzienlijk is (in dit geval vertegenwoordigt de installatie te Delfzijl 4 % van de capaciteit in de Gemeenschap in 1996).

Zelfs indien de marktsituatie op termijn zou verbeteren en een evenwicht tussen vraag en aanbod zou worden bereikt, is de onderneming die steun ontvangen zou hebben, beter in staat om deze periode te overbruggen dan de ondernemingen die geen steun hebben ontvangen. Bovendien ontvangen de andere bedrijven die momenteel waterstofperoxydeproductie-installaties bouwen in het vooruitzicht van een toename van de vraag, volgens de beschikbare gegevens geen steun.

In het licht van de beschikbare informatie en het belang van het intracommunautaire verkeer in deze sector vervalst de steun die FMC ontvangt, derhalve dit handelsverkeer of dreigt dit te doen.

Wat de maximaal toegestane steunintensiteit betreft, blijft de Commissie bij haar standpunt welke voortvloeit uit haar beschikking betreffende steunmaatregel N 514/90 — Nederland: in belangrijke gevallen welke inzake regionale ontwikkeling van bijzonder belang zijn kan de bevoegde autoriteit het plafond van de in aanmerking komende kosten optrekken tot boven 18 miljoen HFL maar de steunintensiteit mag niet worden opgedreven en moet beperkt blijven tot 20 % bruto van de in aanmerking komende kosten.

Aangezien slechts een gedeelte van de steun is toegekend binnen de beperkingen en de voorwaarden welke zijn

vastgesteld in de regionale regeling waarop de Nederlandse autoriteiten zich beroepen, heeft de Commissie geen enkel bezwaar tegen de steunmaatregelen welke zijn toegekend tot het bedrag welke door de regeling is toegestaan. Deze beschikking heeft alleen betrekking op de steun die het bedoelde plafond overschrijdt.

De vraag rijst of de Commissie verder kan gaan dan de grenzen van de steun welke zijn vastgesteld in de bedoelde regeling zonder de regeling uit te hollen. Het antwoord kan lastig bevestigend zijn. De moeilijkheden en handicaps die de regio Delfzijl kent alsook de gunstige gevolgen die het steunontvangende project zou hebben voor deze regio liggen ten grondslag aan de toekenning van de steun. Met deze overwegingen van regionale aard is reeds rekening gehouden aangezien er een regeling bestaat inzake regionale steun en steunintensiteit die gebaseerd is op objectieve criteria (werkloosheidsgraad, BBP per inwoner, enz.).

Wel zal nader dienen te worden onderzocht of en in welke mate overwegingen verband houdende met de milieu aspecten van deze operatie een overschrijding van deze steunintensiteit kunnen rechtvaardigen.

Kortom de door FMC ontvangen steun waarover de Commissie zich moet buigen, kan als volgt worden samengevat:

- Subsidie: 28,75 miljoen HFL
- Lening: 0,187 miljoen HFL
- Terrein: 0,945 miljoen HFL.

De steun bedraagt in totaal 29,88 miljoen HFL. Ten aanzien van de totale investering (gecorrigeerd op grond van de door de deskundige geschatte waarde van het terrein) vertegenwoordigt dit een steunintensiteit van 25,76 % bruto hetgeen het maximum van 5,76 % (6,68 miljoen HFL), dat is toegestaan in de IPR-regeling, overschrijdt.

In het licht van het bovenstaande moeten de steunmaatregelen die de Nederlandse autoriteiten aan FMC hebben toegekend in het kader van de installatie van een waterstofperoxydefabriek te Delfzijl, worden beschouwd als steunmaatregelen in de zin van artikel 92, lid 1, van het EG-Verdrag en artikel 61, lid 1, van de EER-Overeenkomst, voor het gedeelte dat de maximumintensiteit overschrijdt die is toegestaan op grond van het „Besluit subsidies regionale Investeringsprojecten” dat door de Commissie op 27 december 1990 is goedgekeurd (steunmaatregel van de staten N 514/90 — Nederland), en blijken zij op grond van de momenteel beschikbare gegevens niet in aanmerking te kunnen komen voor een uitzondering op grond van artikel 92, lid 3, van het EG-Verdrag en artikel 61, lid 3, van de EER-Overeenkomst.

Derhalve deelt de Commissie uw regering mede dat zij besloten heeft de procedure van artikel 93, lid 2, van het Verdrag in te leiden ten aanzien van de aan FMC toegekende steun met het oog op de bouw van een waterstofperoxydefabriek te Delfzijl.

In het kader van deze procedure worden uw autoriteiten aangemaand binnen een maand vanaf de ontvangst van deze brief hun opmerkingen alsook de gegevens welke zij noodzakelijk achten voor de beoordeling van de betrokken steunmaatregelen, kenbaar te maken. Aangezien de brief zal worden gepubliceerd in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen*, worden de Nederlandse autoriteiten verzocht, indien zij van mening zijn dat bepaalde gegevens vertrouwelijk zijn, de Commissie hiervan in kennis te stellen uiterlijk binnen de vijftien werkdagen vanaf de dagtekening van deze brief.

De Commissie wijst op het schorsend effect van artikel 93, lid 3, van het Verdrag en vestigt uw aandacht op de mededeling welke is gepubliceerd in het *Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen* nr. C 318 van 24 november 1983, blz. 3, alsook op de brieven welke zij op 4 maart 1991, 22 februari en 30 mei 1995 aan de lidstaten heeft doen toekomen en waarin zij eraan herinnert dat elke onrechtmatig toegekende steun kan worden teruggevorderd.

De Commissie verzoekt uw regering voorts de betrokken onderneming onverwijld in kennis te stellen van het inleiden van de procedure en van het feit dat zij ertoe kan worden verplicht alle onrechtmatig ontvangen steun terug te betalen.

Een eventuele negatieve beslissing betreffende deze steunmaatregelen houdt in beginsel in dat de begunstigde ondernemingen de steun moeten terugbetalen overeenkomstig de procedures en bepalingen van het Nederlandse recht, met inbegrip van de rente die berekend is op grond van de referentierentevoet voor regionale steunmaatregelen en verschuldigd is vanaf de datum waarop de steun is toegekend.²

De Commissie verzoekt de lidstaten en andere belanghebbenden hun opmerkingen over de betrokken steunmaatregelen kenbaar te maken door deze binnen één maand vanaf de datum van deze bekendmaking te zenden aan het onderstaande adres:

Europese Commissie
Wetstraat 200
B-1049 Brussel.

Deze opmerkingen zullen aan de Nederlandse regering worden medegedeeld.